

Osakohdeaineistot Melindassa

Mitä ovat osakohteet?

Suomalaisten luettelointisääntöjen Osakohteiden kuvailu -osan määritelmän mukaan osakohde on itsenäinen julkaisun osa (artikkeli, äänitteen yksittäinen kappale, kartta, kuva jne.), jonka bibliografinen tunnistaminen tai löytyminen riippuu emojulkaisun tunnistamisesta. Osakohde kuvaillaan oman aineistotyyppinsä sääntöjen mukaisesti ja linkitetään emojulkaisun kuvailutietoihin. Tyypillisiä osakohdeaineistoja Suomessa ovat musiikkiaineistot, joissa yksittäisistä kappaleista tehdään osakohdetietueet. Myös kirjojen sisältämiä artikkeleita tai yleisten kirjastojen tapauksessa runoja tai satuja kuvaillaan osakohteina. Osakohdeluettelointi edistää yksittäisten musiikkikappaleiden, kirja-artikkeleiden tai muiden osakokonaisuuksien löydettävyyttä tiedonhaussa.

Osakohteet Melindassa

Osakohteita voidaan kuvailla Melindaan kuten muitakin aineistoja. Ensimmäisenä osakohdekokoelmana Melindaan vietiin kansallisdiskografia [Violan](#) Kansalliskokoelman nuotit v. 2014. Viola-kuvailu siirtyi kokonaan Melindaan kesällä 2019. Amk-kirjastojen ja yleisten kirjastojen tietokantojen myötä Melindaan on tuotu miljoonia osakohteita. Artikkelitietokanta Arton aineistot on myös viety Melindaan ja Arto-kuvailu aloitetaan 2020.

Osakohteiden kuvailuohjeita

[Aleph-klientin osakohdeohje](#)

Melinda/Aleph-koulutusmateriaaleja: [Osakohteiden sisältö](#), [Osakohteiden tekniikkaa](#)

Osakohteiden tuominen Melindaan

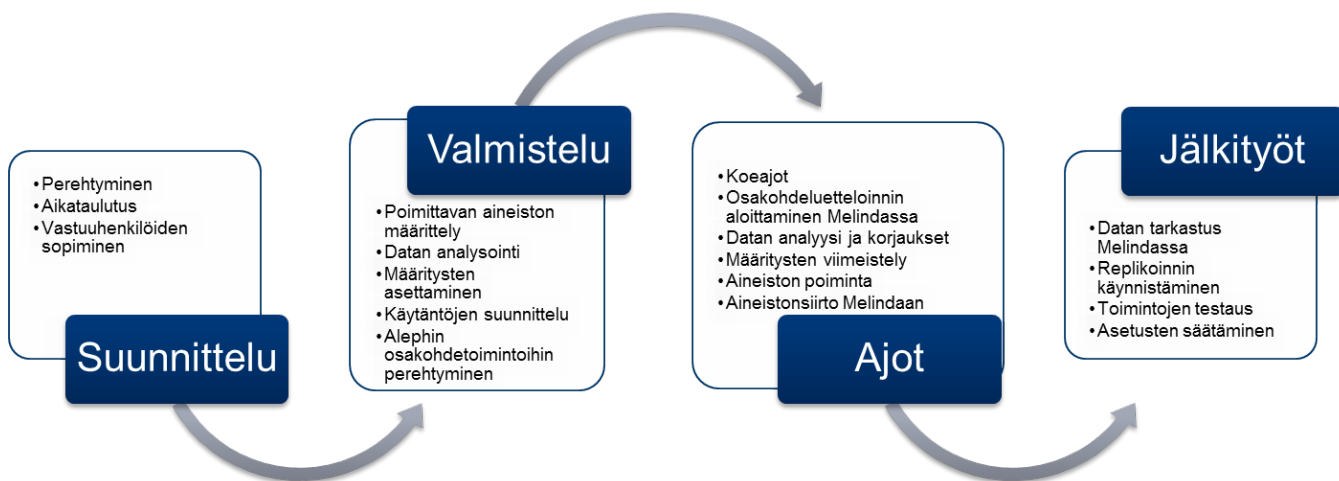
Osakohdekokoelmien vieminen Melindaan tapahtuu alla olevan prosessin mukaisesti. Vaiheistus muistuttaa paljon Melindaan liittymistä. Osakohteiden sujuva siirto edellyttää riittävää resursointia, suunnittelua ja datan läpikäyntiä.

Aineistonsiirto voidaan tehdä viikolla ja myös virka-aikaan. Osakohdetietueiden siirron kesto riippuu aineiston laajuudesta. Ajo ei vaikuta kirjaston normaaliin elämään ja työskentelyyn osakohdeaineistojen kuvailua lukuun ottamatta.

Ammattikorkeakoulujen osakohteiden siirrosta käytyjen neuvottelujen pöytäkirjat löytyvät [täältä](#).

Sivun sisältö

- [Mitä ovat osakohteet?](#)
- [Osakohteet Melindassa](#)
- [Osakohteiden kuvailuohjeita](#)
- [Osakohteiden tuominen Melindaan](#)
- [Suunnittelu](#)
- [Valmistelu](#)
 - [Teknisiä ohjeita valmisteluihin](#)
- [Ajot](#)
 - [Virheet](#)
 - [Kosmeettiset virheet](#)
 - [Ohitettavat ilmoitukset](#)
- [Jälkityöt](#)

Suunnittelu

Jotta osakohdeiden vieminen Melindaan onnistuisi, siirron suunnitteluun kannattaa panostaa. Aivan ensimmäiseksi on hyvä muodostaa asiasta kokonaiskuvaa: millaisia työvaiheita prosessissa on, miten vastuu jakautuu. Tässä yhteydessä on hyvä kartoittaa, miten osakohdeaineistojen kuvailu on omissa kirjastoissa järjestetty ja millaisia muutoksia sen siirtäminen Melinda-/Aleph-ympäristössä tehtäväksi aiheuttaa.

Suunnittelun yhteydessä tulee määritellä myös siirron vastuuhenkilöt, kuten yhteyshenkilö Kansalliskirjastoon sekä mahdollinen tekninen vastaava.

Tältä pohjalta siirto voidaan aikatauluttaa. Aineistonsiirron kesto vaikuttaa osakohdetietueiden määrää: jos osakohdetietueita on paljon niiden siirto ja yhdistely Melindassa jo oleviin tietueisiin voi kestää viikkoja.

Valmistelu

Siirryttäessä suunnittelusta käytäntöön, ensimmäiseksi tulee päättää ja määritellä poimittavat kokoelmat. Siirtoon tarvitaan mahdollisimman yksityiskohtaiset tiedot, kuten Voyager-kirjastoilla lista Voyagerin location code -tunnuksista. Melindaan vietäviä kokoelmia valittaessa voidaan myös miettiä, mihin ulkopuolelle jätettävät kokoelmat loogisimmin kuuluisivat. Kokoelmissa voi kirjastosta riippuen olla sellaista aineistoa, joka saa jäädä pysyvästi vain paikalliskokoelmiin. Aineistonsiirto on tilaisuus pohtia näitä ratkaisuja kokonaisuutena.

Kun linjaukset on saatu laadittua, on aika aloittaa datan analysointi ja siivoaminen. Musiikkiaineistosta on hyvä tarkistaa ja korjata ainakin näitä asioita:

- osakohteet, jotka eivät linkkaudu mihinkään emotietueeseen ("orpopoikaset")
- puuttuvat kentät, esim. 300, 336/337
- tyhjät osakentät, erityisesti 245 \$a-osakenttä
- 240-kentän osakenttien epä johdonmukainen käyttö
- 028-kenttien sisältö
- mahdollisesti tehtävät poistot
- puuttuvat julkaisu vuodet 008-kentässä

Ennen siirtoa on Voyager-kirjastoissa syytä perehtyä hyvissä ajoin [Alephin osakohdetoimintoihin](#) sekä harjoitella osakohdeaineistojen käytännön kuvailua Melindaan.

Kansalliskirjaston järjestämiin osakohdeluettelointi- ja musiikin kuvailukoulutuksiin kannattaa osallistua tai ainakin tutustua niiden [aineistoihin](#).

Teknisiä ohjeita valmisteluihin

Teknisiä ohjeita on koottu omalle sivulleen: [Vinkkejä teknisiin valmisteluihin](#)

Ajot

Valmistelevien toimenpiteiden jälkeen voidaan aloittaa koeajot (eli "koeloadit"). Koeajoissa aineistoa tutkitaan ja verrataan Melindan dataan sekä ajetaan tietueet Alephin tietuetarkistimen läpi. Näin pyritään tunnistamaan ja korjaamaan systemaattisia virheitä datassa. Koeajot tapahtuvat tiiviissä yhteistyössä kirjaston ja Kansalliskirjaston välillä.

Alephin tietuetarkistimen tuottaman virhelistauksen huomautukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään: virheet, kosmeettiset virheet ja ohitettavat ilmoitukset. Alla muutama käytännön esimerkki Jykdokin musiikkiaineiston tarkistusajoista.

Virheet

Tärkeintä on korjata virheet, jotka liittyvät hakuelementteihin ja nimekkeisiin. Näihin liittyviä esimerkkiherjoja alla.

```
Jykdo ID: 928243 (error number 5001) (Warning) - A record cannot have more than 1 main entry (1XX).
Jykdo ID: 926912 (error number 5004) (Warning) - Required 336 field is missing.
Jykdo ID: 926912 (error number 9003) (Warning) - Field "245" contains sub field "h" which is not allowed.
Jykdo ID: 986747 (error number 6100) (Warning) - Do not use 240 with 130 (Uniform Title Main Entry).
Jykdo ID: 926912 (error number 9007) (Warning) - Tag "245" is missing a mandatory sub field "a".
```

Kosmeettiset virheet

Alla olevan kaltaiset virheet on mahdollisuuksien mukaan hyvä korjata, mutta tietueiden Melindaan lataamista ne eivät estä.

```
Jykdo ID: 1077648 (error number 9004) (Warning) - First indicator in tag "100" is not valid.
Jykdo ID: 1247017 (error number 0161) (Warning) - ISBN "978-84-6091-771-4" is incorrect.
```

Ohitettavat ilmoitukset

Suuri osa musiikkiaineiston virheraporteista on tyypillisesti ilmoituksia, jotka voi jättää kokonaan huomiotta. Tietuetarkistin valittaa esimerkiksi puuttuvista kielikoodeista, joita soitinmusiikissa ei luonnollisesti ole.

```
Jykdo ID: 1023735 (error number 5200) (Warning) - Required 041 field is missing.
```

Aineistonsiirron kesto Melindaan riippuu osakohdetietueiden määrästä.

Jälkityöt

Aineistonsiirron jälkeen tutkitaan siirron onnistumista ja tehdään tarvittaessa muutoksia asetuksiin. Kuten kokonaisten tietokantojen siirroissa, ensimmäiseksi tarkistetaan, että kaikki on siirrossa sujunut suunnitelmien mukaisesti.

Mikäli mitään hälyttävää ei tule esiin, voidaan käynnistää replikointi ladattujen tietueiden osalta ja siirtyä testaamaan niiden toimintaa käytännössä. Mikäli tarvetta määritysten säätämiseen ilmenee, ne voidaan toteuttaa ennen siirtymistä tuotantovaiheeseen.